

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з наукової роботи

Микола ДИВАК

2024

РОБОЧА ПРОГРАМА
з дисципліни
«ФІЛОСОФІЯ НАУКИ»

Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)
Галузь знань 05 «Соціальні та поведінкові науки»
Спеціальність 052 «Політологія»
Освітньо-наукова програма «Політологія»

Кафедра політології та філософії ім. Сергія Коновала

Форма навчання	Семестр	Лекції (год.)	Практ. заняття (год.)	Самост. робота (год.)	Разом (год.)	Форма контролю
Денна	1	30	15	105	150	екзамен

Тернопіль – 2024

Структура робочої програми навчальної дисципліни
«Філософія науки»

1. Опис дисципліни «Філософія науки»

Дисципліна – «Філософія науки»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4	Галузь знань 05 «Соціальні і поведінкові науки» Спеціальність 051 «Економіка»	Статус дисципліни Обов'язкова Мова навчання українська
Загальна кількість годин – 120	Рівень вищої освіти – третій (освітньо-науковий)	Рік підготовки: 1 Семестр: 1
Вид підсумкового контролю – екзамен	Ступінь вищої освіти – Доктор філософії	Лекції: 20 год. Практичні заняття: 20 год. Самостійна робота: 80 год

2. Мета і завдання дисципліни «Філософія науки» (нормативна)

2.1. Мета вивчення дисципліни:

Метою дисципліни є засвоєння здобувачами основних принципів і методів наукової діяльності, формування знань, вмінь і навичок та їх застосування при написанні дисертації. Це створює передумови розв'язання проблеми дефіциту знань, сприяє становленню науково-освітнього комплексу та інноваційним процесам в Україні, формуванню сучасної ідеології науково-технічного розвитку.

2.2. Завдання вивчення дисципліни:

- опанування основними філософськими концепціями науки;
- аналіз методологічних основ економічного дослідження;
- з'ясування критичної оцінки економічних теорій і моделей;
- інтерпретація наукових знань через філософію науки;
- системне осмислення науки як соціального інституту;
- розвиток здатності до самостійної наукової рефлексії.

2.3. Предметом освоєння дисципліни є:

1. Вивчення філософських концепцій і теорій, що стосуються природи та методів наукового пізнання, логіки наукових досліджень.

2. Аналіз основних наукових методів, що застосовуються в економічному дослідженні, таких як емпіричні, теоретичні та математичні методи.

3. Розгляд еволюції економічної науки в контексті філософських підходів і парадигм, а також методологічних засад розвитку економічних теорій.

4. Дослідження етичних проблем і відповідальності в наукових дослідженнях, а також їх вплив на соціальні й економічні процеси.

5. Аналіз взаємодії науки з іншими соціальними інститутами, її вплив на суспільні та економічні зміни.

2.4. Зв'язок з іншими дисциплінами: сучасна економічна теорія, методологія та організація наукових досліджень, педагогіка вищої школи.

2.5. Найменування компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни «Філософія науки»

Інтегральна:

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері економіки, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення, що передбачає глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або практики.

Загальні:

ЗК01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми економіки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

Спеціальні:

СК05. Здатність виявляти, поглиблювати аналізувати та вирішувати проблеми дослідницького характеру у сфері економіки та забезпечувати якість виконуваних досліджень, у тому числі з питань європейської та євроатлантичної інтеграції.

2.6. Програмні результати навчання (ПР)

ПН02. Глибоко розуміти базові (фундаментальні) принципи та методи економічних наук, а також методологію наукових досліджень, створювати нові знання застосувати у сфері економіки з метою досягнення економічного та соціального розвитку в умовах глобалізації.

3. Програма навчальної дисципліни «Філософія науки»

Змістовий модуль 1. Філософське осмислення науки та цивілізаційних процесів

Тема 1: Багатовимірність поняття науки – 2 год.

Неоднозначність поняття феномену науки. Наука як предмет філософського осмислення. Багатоаспектність поняття науки. Механізми та форми взаємодії філософії та науки. Суть та основний зміст філософії науки. Основні філософські парадигми в дослідженні науки. Наука як специфічний тип філософського знання. Організаційні, економічні, соціально-політичні та технологічні аспекти науки. Класифікація наук: історія і сучасність. Наука Античності та Нового часу. Особливості філософських вимірів науки в XX- XXI століття.

Тема 2: Наукове пізнання як предмет філософського осмислення. Філософія мови – 2 год.

Рівні наукового пізнання. Особливості наукових методів, методологічних принципів, регуляторів наукової діяльності. Емпіричні та теоретичні методи пізнання. Загальнологічні методи наукового пізнання. Методологія науки та наукова раціональність. Верифікація як методологічний проєкт XX-XXI ст., її сутність та результати запровадження. Мова як об'єкт філософських досліджень. Сутність, типологія філософії мови. Основні поняття та категорії філософії мови.

Тема 3: Наука, техніка, технологія – 2 год.

Взаємозв'язок техніки і науки. Техніка і технологія. Технічна раціональність як ефективність. Техніка у філософсько-антропологічному контексті. Сучасні зміни у розвитку та розумінні науки: поняття «технонауки» та співвідношення фундаментальних і прикладних наук. Особливості технічного і технологічного знання. Теорія як форма технічного знання. Особливості феномену технонауки. Нанонаука і нанотехнології. «Технократична концепція» та її критика. Конвергентні технології: суть, структура, трансформації. Суспільство знань та рефлексивне суспільство як перспективи сучасного науково-технічного та соціально-економічного розвитку.

Тема 4: Наукові революції, наукові традиції та їх особливості в техногенній цивілізації – 2 год.

Функції науки та техніки в суспільстві. Наука та цінності техногенної цивілізації. Традиційна та техногенна цивілізація. Аксіологія техногенної цивілізації. Постнекласична наука як основа цивілізаційного розвитку. Теорія наукових революцій Т. Куна та її значення для інтерпретації природи парадигм і непарадигмального розвитку науки.

Змістовий модуль 2. Проблеми конвергенції наукового знання

Тема 5: Особливості сучасних синергетичних систем та науково-інтегративні процеси сучасності – 2 год

Новизна синергетичного підходу. Синергетичні системи як важливі компоненти сучасної наукової картини світу. Зв'язок синергетики з діалектикою та пізнанням. Синергетика як теорія самоорганізації. Ідеї, методи, перспективи. Типологія сучасних синергетичних систем, їх особливості. Особливості інтеграції сучасної науки. Вплив філософського знання на зростання ролі інтегративності. Зростання ролі науки у процесах соціальної інтеграції. Інтеграція науково-освітнього потенціалу суспільства та наукове знання.

Тема 6: Глобальні проблеми людства та сучасна наука – 2 год.

Особливості та зміст глобальних проблем людства. Антропологічна складова глобальних проблем. Концепція сталого розвитку суспільства та її особливості. Роль науки у розв'язанні глобальних проблем людства. Ноосферна стратегія сталого розвитку.

Тема 7: Формування філософії економіки як закономірний результат історії людства – 2 год.

Філософія економіки: предмет дослідження, завдання та проблематика. Філософія господарювання та філософія бізнесу, як сфери теоретичного аналізу відповідних вимірів економічної діяльності. Основні засади методології філософії економіки. Філософське розуміння економіки. Антропологічна сутність економіки. Самореалізація людини в економічному просторі.

Тема 8: Екологічні проблеми сучасності в контексті соціокультурного розвитку – 2 год.

Особливості сучасних екологічних проблем та об'єктивний зміст екологічного імперативу. Потреба екологізації світогляду людини та її соціальна роль. Зародження та особливості екологічної етики. Формування соціоекології та етики довкілля. Наука і концепція екологічної конституції землі. Необхідність вирішення проблеми переходу від ринкової економіки до екологічної її моделі.

Тема 9: Сучасні тенденції демографічного розвитку в філософії науки – 2 год.

Дотичність теорії народонаселення до філософії науки. Філософія науки як загальнометодологічна основа теорії народонаселення. Зв'язок демографії з філософією науки та основні напрями їх взаємодії. Завдання філософії науки у вивченні населення. Сучасні тенденції демографічного розвитку через призму філософії науки. Взаємозв'язок демографічних процесів з історико-філософськими.

Тема 10: Етика науки. Особливості інформаційної культури науковця та спеціаліста – 2 год.

Роль моралі та етика в науці. Пошук істини та природа наукових помилок у діяльності вченого. Поширення плагіату та шахрайства в науковій діяльності. Соціальна відповідальність вченого. Роль наукової школи. Морально-етичні проблеми авторства та співавторства. Особливості інформації суспільства і її вплив на соціокультурний прогрес. Інформаційний простір та інформаційна культура. Роль інформатизації в досягненні сталого розвитку суспільства. Інформаційна культура вченого та спеціаліста.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни «Філософія науки»

Назва теми	Всього	Кількість годин			Контрольні заходи
		Лекції	Практичні	Самостійна робота	
Тема 1. Багатовимірність поняття науки	12	2	2	8	Проблемні завдання
Тема 2. Наукове пізнання як предмет філософського осмислення. Філософія мови.	12	2	2	8	Питання, проблемні завдання
Тема 3. Наука, техніка, технологія	12	2	2	8	Питання
Тема 4. Наукові революції, наукові традиції та їх особливості в техногенній цивілізації	12	2	2	8	Проблемні завдання
Тема 5. Особливості сучасних синергетичних систем та науково-інтегративні процеси сучасності	12	2	2	8	Питання
Тема 6. Глобальні проблеми людства та сучасна наука	12	2	2	8	Есе, реферати
Тема 7. Формування філософії економіки як закономірний результат історії людства	12	2	2	8	Питання
Тема 8. Екологічні проблеми сучасності в контексті соціокультурного розвитку	12	2	2	8	Есе
Тема 9. Сучасні тенденції демографічного розвитку в філософії науки:	12	2	2	8	Виступи з короткими доповідями
Тема 10: Етика науки. Особливості інформаційної культури науковця та спеціаліста	12	2	2	8	Проблемні завдання
Разом	120	20	20	80	

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття №1. Багатовимірність поняття науки – 2 год.

Мета: аналіз багатогранної природи науки як соціального і когнітивного явища, вивчення її різних аспектів, таких як методологічний, епістемологічний, соціальний і культурний. Окрему увагу приділяється дослідженню наукових парадигм, різноманітних наукових підходів та їх взаємодії, а також критичному осмисленню сучасних проблем, що виникають у контексті наукового пізнання. Заняття має на меті сформувати у аспірантів здатність до комплексного аналізу науки в її різних вимірах та визначення місця економічної науки в загальній системі наукових знань.

Питання для обговорення:

1. Неоднозначність поняття феномену науки.
2. Наука як предмет філософського осмислення.
3. Багатоаспектність поняття науки.
4. Механізми та форми взаємодії філософії та науки.
5. Наука Античності та Нового часу.
6. Особливості філософських вимірів науки в XX- XXI століття.

Практичне заняття №2. Наукове пізнання як предмет філософського осмислення. Філософія мови – 2 год.

Мета: глибоке осмислення природи наукового пізнання через філософські категорії, вивчення його структури, меж та можливостей у контексті філософії науки. Заняття також орієнтоване на аналіз ролі мови в науковому процесі, зокрема, через призму філософії мови, яка досліджує взаємозв'язок між мовою, мисленням та реальністю. В результаті аспіранти повинні набути здатності критично оцінювати взаємозв'язок між мовними конструкціями та науковими знаннями, а також розвинути навички аналізу мовних засобів як інструментів наукового пізнання.

Питання для обговорення:

1. Особливості наукових методів, методологічних принципів, регуляторів наукової діяльності.
2. Емпіричні та теоретичні методи пізнання.
3. Методологія науки та наукова раціональність.
4. Верифікація як методологічний проект XX-XXI ст., її сутність та результати запровадження.
5. Мова як об'єкт філософських досліджень.

Практичне заняття №3. Наука, техніка, технологія – 2 год.

Мета: вивчення взаємозв'язку між науковим знанням, технічними досягненнями та технологічними інноваціями. Заняття спрямоване на аналіз розвитку науки як основи для технічних і технологічних проривів, а також на дослідження взаємодії між науковими теоріями та практичними застосуваннями в різних сферах діяльності. Аспіранти повинні сформулювати розуміння того, як наука стимулює технічний прогрес, а технології, в свою чергу, впливають на напрямки наукових досліджень, а також оцінити етичні, соціальні та економічні наслідки цих процесів.

Питання для обговорення:

1. Взаємозв'язок техніки і науки. Техніка і технологія. Технічна раціональність як ефективність.
2. Техніка у філософсько-антропологічному контексті.
3. Сучасні зміни у розвитку та розумінні науки: поняття «технонауки» та співвідношення фундаментальних і прикладних наук. Особливості технічного і технологічного знання.
4. Особливості феномену технонауки. Нанонаука і нанотехнології.
5. Конвергентні технології: суть, структура, трансформації.
6. Суспільство знань та рефлексивне суспільство як перспективи сучасного науково-технічного та соціально-економічного розвитку.

Практичне заняття №4. Наукові революції, наукові традиції та їх особливості в техногенній цивілізації – 2 год.

Мета: дослідження природи наукових революцій і наукових традицій у контексті розвитку сучасної техногенної цивілізації. Заняття орієнтоване на аналіз змін в науковому знанні, що відбуваються в результаті радикальних наукових відкриттів і трансформацій парадигм, а також на вивчення того, як наукові традиції впливають на методи пізнання та розвитку технічних і технологічних досягнень. Аспіранти повинні осмислити специфіку наукового прогресу в умовах техногенної цивілізації, зокрема, роль науки в розвитку технологій, а також соціальні, етичні та екологічні виклики, пов'язані з техногенними змінами в суспільстві.

Питання для обговорення:

1. Функції науки та техніки в суспільстві.
2. Наука та цінності техногенної цивілізації.
3. Традиційна та техногенна цивілізація. Аксіологія техногенної цивілізації.
4. Постнекласична наука як основа цивілізаційного розвитку.
5. Теорія наукових революцій Т. Куна та її значення для інтерпретації природи парадигм і непарадигмального розвитку науки.

Практичне заняття №5. Особливості сучасних синергетичних систем та науково-інтегративні процеси сучасності – 2 год.

Мета: вивчення принципів синергетики як міждисциплінарного підходу до аналізу складних динамічних систем, що охоплюють різні рівні організації - від природних до соціальних. Заняття спрямоване на розгляд інтеграції різних наукових дисциплін у межах сучасних науково-інтегративних процесів, які сприяють вирішенню глобальних проблем та розвитку інноваційних технологій. Аспіранти повинні розглянути роль синергетичних підходів у розвитку науки, дослідити, як ці процеси відображаються на методах пізнання та наукових дослідженнях в умовах глобалізації та технічних змін.

Питання для обговорення:

1. Новизна синергетичного підходу. Синергетичні системи як важливі компоненти сучасної наукової картини світу.
2. Зв'язок синергетики з діалектикою та пізнанням. Синергетика як теорія самоорганізації. Ідеї, методи, перспективи.
3. Типологія сучасних синергетичних систем, їх особливості.
4. Особливості інтеграції сучасної науки. Вплив філософського знання на зростання ролі інтегративності.
5. Зростання ролі науки у процесах соціальної інтеграції.
6. Інтеграція науково-освітнього потенціалу суспільства та наукове знання.

Практичне заняття №6. Глобальні проблеми людства та сучасна наука – 2 год.

Мета: аналіз взаємозв'язку між науковим розвитком і вирішенням глобальних проблем сучасності. Заняття зосереджене на вивченні основних глобальних викликів, таких як зміна клімату, екологічна криза, соціальна нерівність, енергетична безпека та технологічні загрози, а також ролі науки в їх подоланні. Аспіранти повинні дослідити, як сучасна наука і технології можуть бути використані для вирішення цих проблем, а також які етичні, політичні та соціальні аспекти супроводжують наукові рішення в контексті глобальних загроз.

Питання для обговорення:

1. Особливості та зміст глобальних проблем людства.
2. Антропологічна складова глобальних проблем.
3. Концепція сталого розвитку суспільства та її особливості.
4. Роль науки у розв'язанні глобальних проблем людства.
5. Ноосферна стратегія сталого розвитку.

Практичне заняття №7. Формування філософії економіки як закономірний результат історії людства – 2 год.

Мета: вивчення еволюції економічного мислення через призму філософських концепцій та ідей, що виникли в процесі історичного розвитку людства. Заняття спрямоване на аналіз того, як соціально-економічні умови, культурні трансформації та наукові відкриття визначали становлення філософії економіки як окремої наукової дисципліни. Аспіранти повинні з'ясувати, як філософські ідеї, що виникали в різні етапи історії, впливали на економічні теорії і практики, а також осмислити роль філософії економіки в сучасних умовах глобалізації, технологічних змін та соціальних трансформацій.

Питання для обговорення:

1. Філософія економіки: предмет дослідження, завдання та проблематика.

2. Філософія господарювання та філософія бізнесу, як сфери теоретичного аналізу відповідних вимірів економічної діяльності.
3. Основні засади методології філософії економіки.
4. Філософське розуміння економіки. Антропологічна сутність економіки.
5. Самореалізація людини в економічному просторі.

Практичне заняття №8. Екологічні проблеми сучасності в контексті соціокультурного розвитку – 2 год.

Мета: аналіз екологічних викликів сучасності через призму соціокультурних процесів, що відбуваються в різних суспільствах. Заняття зосереджене на вивченні того, як культурні, соціальні та економічні фактори взаємодіють з екологічними проблемами, такими як зміна клімату, забруднення навколишнього середовища, виснаження природних ресурсів та втрата біорізноманіття. Аспіранти повинні дослідити, як соціокультурний контекст, включаючи цінності, звички, політичні інститути та технології, впливає на екологічну ситуацію, а також визначити роль науки і освіти у формуванні сталих моделей розвитку, спрямованих на збереження довкілля.

Питання для обговорення:

1. Особливості сучасних екологічних проблем та об'єктивний зміст екологічного імперативу.
2. Потреба екологізації світогляду людини та її соціальна роль.
3. Зародження та особливості екологічної етики.
4. Формування соціоекології та етики довкілля.
5. Наука і концепція екологічної конституції землі.
6. Необхідність вирішення проблеми переходу від ринкової економіки до екологічної її моделі.

Практичне заняття №9. Сучасні тенденції демографічного розвитку в філософії науки – 2 год.

Мета: дослідження демографічних процесів та їх впливу на соціально-економічні системи в контексті філософських підходів до науки. Заняття зосереджене на аналізі сучасних демографічних тенденцій, таких як старіння населення, міграційні потоки, зростання та скорочення чисельності населення, і їх зв'язок із філософією науки, зокрема, в аспекті соціальних та етичних наслідків. Аспіранти повинні розглянути, як філософські концепції наукового пізнання допомагають осмислити демографічні зміни, їх детермінанти та прогнози, а також як ці зміни впливають на розвиток науки, технологій та суспільства загалом.

Питання для обговорення:

1. Дотичність теорії народонаселення до філософії науки.
2. Філософія науки як загальнометодологічна основа теорії народонаселення.
3. Зв'язок демографії з філософією науки та основні напрями їх взаємодії.
4. Завдання філософії науки у вивченні населення.
5. Сучасні тенденції демографічного розвитку через призму філософії науки.
6. Взаємозв'язок демографічних процесів з історико-філософськими.

Практичне заняття №10. Етика науки. Особливості інформаційної культури науковця та спеціаліста – 2 год.

Мета: вивчення етичних принципів та норм, що регулюють наукову діяльність, а також особливостей формування інформаційної культури в умовах сучасного наукового пізнання. Заняття зосереджене на аналізі етичних дилем, які виникають у процесі наукових досліджень, таких як плагіат, маніпуляції з даними, публікація результатів і відповідальність за наслідки наукових відкриттів. Окрім цього, аспіранти повинні розглянути роль інформаційної культури, як складової професійної компетентності науковців і спеціалістів, вміння ефективно використовувати інформаційні технології, управління знаннями та критичний підхід до обробки наукової інформації в умовах глобалізації та цифровізації.

Питання для обговорення:

1. Роль моралі та етика в науці.
2. Пошук істини та природа наукових помилок у діяльності вченого. Поширення плагіату та шахрайства в науковій діяльності.
3. Соціальна відповідальність вченого. Роль наукової школи. Морально-етичні проблеми авторства та співавторства.
4. Особливості інформації суспільства і її вплив на соціокультурний прогрес.
5. Інформаційний простір та інформаційна культура. Роль інформатизації в досягненні сталого розвитку суспільства.
6. Інформаційна культура вченого та спеціаліста.

6. Самостійна робота здобувачів

Самостійна робота – це форма організації освітнього процесу, за якою здобувач опановує дисципліну у вільний від навчальних занять час. Метою самостійної роботи є повне засвоєння навчальної програми та формування у здобувача вищої освіти здатності бути активним учасником освітнього процесу. Це передбачає вміння самостійно (без безпосередньої участі викладача) здобувати теоретичні та практичні знання, зокрема із застосуванням сучасних інформаційних технологій.

Самостійна робота може також виконуватись у формі індивідуальних завдань, таких як реферати, есе, оформлення звітів, аналіз практичних ситуацій, підготовка реферативних матеріалів із фахових публікацій, проведення власних досліджень, участь у конференціях тощо.

Види самостійної роботи здобувачів, форми контролю та звітності

№ п/п	Тема та зміст самостійної роботи (види та форми)	Год.	Форма представлення (Форми контролю та звітності)
I. Підготовка до поточних аудиторних занять			
1.	1.1. Вивчення обов'язкової та додаткової літератури, текстів лекцій тощо 1.2. Виконання домашніх завдань 1.3. Підготовка до практичних занять 1.4. Підготовка до контрольних робіт та інших форм поточного контролю	40	1.1. Активна участь в різних видах аудиторних занять 1.2. Перевірка правильності виконання завдань 1.3. Активна участь в практичних заняттях 1.4. Написання контрольної роботи тощо
II. Пошуково-аналітична робота			
2.	2.1. Пошук (підбір) та огляд літературних джерел за заданою проблематикою курсу 2.2. Написання реферату (есе) за заданою проблематикою 2.3. Аналіз конкретної дослідницької ситуації та підготовка аналітичної записки (Case study) 2.4. Аналітичний розгляд наукової публікації	40	2.1. Розгляд підготовлених матеріалів під час аудиторних занять 2.2. Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе) під час аудиторних занять 2.3. Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять
	Всього	80	

Теми рефератів та есе для презентації на практичних заняттях та на другому заліковому модулі

1. Місце наукового пізнання в контексті філософії науки: методологічні аспекти та філософія мови.
2. Роль мови в науковому пізнанні: як мовні конструкції визначають межі наукових теорій?
3. Взаємодія науки, техніки та технології в контексті сучасного суспільного розвитку.
4. Як наукові відкриття стають основою технічних і технологічних інновацій у XXI столітті?
5. Наукові революції та їх вплив на техногенний розвиток: історія та сучасність.
6. Як техногенна цивілізація змінює традиції наукового пізнання?
7. Синергетика як підхід до розуміння складних систем у науці та техніці.
8. Науково-інтегративні процеси сучасності: як міждисциплінарний підхід сприяє розвитку науки?
9. Роль науки у вирішенні глобальних екологічних проблем: етичні аспекти.
10. Взаємозв'язок між глобальними проблемами людства та науковими відкриттями.
11. Як сучасна наука впливає на соціокультурні трансформації суспільства?
12. Демографічні тенденції і їх вплив на наукові дослідження в умовах глобалізації.
13. Етика науки в умовах техногенної цивілізації: виклики і перспективи.
14. Інформаційна культура науковця: роль критичного мислення у наукових дослідженнях.
15. Філософія економіки: як етичні та методологічні проблеми формують економічні теорії?

16. Екологічні проблеми сучасності в контексті соціокультурного розвитку.

17. Роль наукових традицій у розвитку економічних теорій та їх зміна в умовах глобалізації.

18. Сучасні тенденції демографічного розвитку та їх філософське осмислення в контексті науки.

19. Наукові традиції та їх вплив на розвиток економіки в умовах технологічних змін.

20. Особливості сучасних синергетичних систем та науково-інтегративні процеси в наукових дослідженнях.

7. Критерії оцінювання та форми поточного й підсумкового контролю

У навчальному процесі застосовуються: лекції, в тому числі з використанням технічних засобів навчання; практичні заняття з використанням комп'ютерів; робота над табличним, графічним, бібліографічним та іншими видами матеріалів під керівництвом викладача та самостійно; робота в Інтернеті.

Методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень.

Заліковий модуль 1 (поточний контроль)		Заліковий модуль 1 (захист проєкту-презентація)	Підсумковий контроль (екзамен)	Разом
Поточне опитування	Модульний контроль			
15 %	15%	30%	40%	100%
Оцінка за поточне опитування визначається як середнє арифметичне оцінок, отриманих під час занять (кожен здобувач має бути оцінений не рідше ніж раз на два заняття).		Підготовка проєкту – макс. 60 балів. Захист проєкту – макс. 40 балів.		

Модульний контроль проводиться за всіма темами наприкінці вивчення курсу.			
---	--	--	--

Шкала оцінювання

За шкалою інституту	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

8. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає дисципліна

№ п/п	Найменування	Номер теми
1	Електронний варіант лекцій	1-10
2.	Тестові завдання	1 - 10
3.	Індивідуальні завдання для самостійного виконання	1 - 10
4.	Мультимедійна техніка	1- 10

9. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Бацевич Ф. С. (2017). Філософія мови. Історія лінгвофілософських учень. Підручник.
2. Блажевич Н. О. (2017). Науково-технічна революція та її вплив на розвиток науки. Вісник ХНАДУ. Вип. 77. С. 25-29
3. Вайнберг Стівен. (2019). Пояснюючи світ. Історія сучасної науки. К.: «Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля». 352 с.

4. Галіченко М. В., Поліщук І. Є. (2018). Хрестоматія з історії та філософії науки. Херсон. 158 с.
5. Горбатюк Т. В., Гейко С.М., Лагута О. Д. (2018). Філософія науки та інноваційного розвитку: Навчальний посібник. Київ-Ніжин. 205с
6. Гончарук-Чолач Т. В. Соціокультурні та політичні пріоритети української нації в умовах глобалізації: монографія / Т. В. Гончарук-Чолач та ін.; за ред. проф. О. М. Рудакевича. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. 338 с.
7. Гончарук-Чолач Т. В., Шумка М. Л., Джугла Н. В. Філософія: Навчальний посібник. 2-ге видан. Тернопіль: Підручники і посібники, 2019. 480 с.
8. Гончарук-Чолач Т. В., Шумка М. Л. Політика та економіка: словник-довідник: навчальний посібник. К.: Видавництво Ліра-К, 2020. 490 с.
9. Дескриптивність нелінійного теоретичного знання. Людина в складному світі (2018). Суми: Університетська книга. С. 177-198
- 10.Добронравова І. С. (2019). Новітня філософія науки: підручник для студентів філософських факультетів університетів і аспірантів (для складання кандидатського іспиту з філософії та філософії науки). К.: Вид-во КНУ. 308с.
- 11.Екологічна Конституція Землі. (2011). Методологічні засади. Частина друга. Л.: РВВ НАТУ України. 315с.
- 12.Корягін М., Чік В. Основи наукових досліджень. (2019). К.: Алеута. 492 с.
- 13.Костюкевич В., Борисова О., Шинкарук О. та ін. (2017). Основи науково-дослідної роботи здобувачів вищої освіти за ступенями магістра та доктора філософії. Навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 634 с.
- 14.Крисаченко В. С. (2017). Екологія. Культура. Політика: Концептуальні засади сучасного розвитку. К.: Знання України. 230с.
- 15.Кузь О. М., Чешко В. Ф. (2017). Філософія науки: навчальний посібник. Харків: ХНЕУ ім. С. Кузнеця. 172 с.

- 16.Мальська М., Пандяк І. (2017). Організація наукових досліджень. Навчальний посібник. К.: Видавництво Центральної учбової літератури. 131 с.
- 17.Мельник В. П. (2019). Філософія. Наука. Техніка: методологічно-світоглядний аналіз: монографія. Львівський національний ун-т ім. І. Франка. 592с.
- 18.Методологія та організація наукових досліджень: навчальний посібник для студентів і магістрів усіх спеціальностей. (2018). К.: ВПЦ «Київський університет». 387 с.
- 19.Мовчан С. П. (2019). Основи філософії техніки та технології: навчальний посібник для студентів, магістрів та аспірантів технічних ВНЗ. Х.: Форт. 315с.
- 20.Муратов І. А. (2017). Філософські основи генези наукової теорії. Вісник НТУУ «КПІ». Філософія. Психологія. Педагогіка. Вип. Г.С. 47-51.
- 21.Основи наукових досліджень: навчальний посібник (2018). Тернопіль: Крок. 218с.
- 22.Петінова О. Б. (2018). Філософія науки: навчальний посібник. Одеса. 380 с.
- 23.Петрушенко В. Л. (2016). Філософія і методологія науки: навчальний посібник. Львів: Вид-во Львівської політехніки. 184 с.
- 24.Політика та економіка. Словник-довідник (2020). К.: Ліра-К. 340с.
- 25.Поліщук Н. В. (2018). Науково-технічний прогрес і духовно-моральне становлення молоді: монографія. Рівне: О. Зень. 464с.
- 26.Пригожин І. Порядок із хаосу (2018). Л.: Каравела. 342 с.
- 27.Приятельчук А. О. (2018). Структура філософії економіки. Гуманітарний вісник ЗДІА. С. 70-78.
- 28.Самардак М. М. (2017). Філософія науки. Напрями, теми, концепції: навчальний посібник. К.: Знання. 350с.
- 29.Семенюк Е. П. (2019). Екологічна філософія як закономірний результат історії людства. Філософські пошуки. Вип. XXXI. С. 12-21.

- 30.Семенюк Е. П. (2019). Роль філософії в інтеграції сучасної науки. Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка». Філософські науки. № 636.С. 28-45.
- 31.Семенюк Е. П. (2020). Наука як фактор збереження цивілізації і культури. Філософські науки. № 661. С. 24-48.
- 32.Семенюк Едуард. (2017). Філософія сучасної науки і техніки: підручник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка. 364 с.
- 33.Сидоренко С. В. (2016). Філософія виживання людства у глобалізаційному світі. Мультиверсум. Філософський альманах. К.: Центр духовної культури. № 55(8).
- 34.Синяков С. В., Юрченко Е. А. (2016). Філософія та економіка науки. Економіка та управління на транспорті. К.: НТУ. Вип. 3.С. 154-160.
- 35.Тімченко О. П. (2018). Логіко–філософські особливості теорії пізнання у вітчизняній філософії як специфіка українського менталітету. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. К. : «Видавництво «Гілея». Вип. 137 (10). С. 226-231.
- 36.Філософія науки (методи та форми наукового пізнання): навчальний посібник для самостійної роботи. (2016).Дніпро: Дніпропетровський університет імені Альфреда Нобеля. 195 с.
- 37.Філософія науки. Етика та методологія наукового дослідження: навч.-метод. Посіб. для підготовки докторів філософії. (2018). Запоріжжя: ЗДМУ. 76 с.
- 38.Філософія науки. Підручник для аспірантів. (2018). К.: Центр учбової літератури. 218 с.
- 39.Чурсінова О. (2020). Екологічна проблематика в контексті сучасної української філософії техніки. Вісник Національного ун-ту «Львівська політехніка».С. 114-118.
- 40.Чурсінова О. Ю. (2018). Осмислення феномену техніки в історії української філософії в контексті європейської філософії техніки. Автор. дис. .. канд. філос. наук 09.00.05. Л.: Львівський національний ун-т ім. І. Франка. 20с.

- 41.Шейко В. М. (2018). Трансгресія культури, науки та цивілізації. Генеза й еволюція сучасного суспільства. Культура України. Вип. 46. С. 25-43
- 42.Carnap R. An introduction to the philosophy of science. N.-Y. : Courier Corporation, 2016. 320 p.
- 43.Cheshko V. Stable adaptive strategy of Homo sapiens and evolutionary risk of High Tech. Transdisciplinary essay . M. : New Publ. Tech. 2019. 252 p
- 44.Johansson L. G. Philosophy of Science for Scientists. N.-Y.: Springer, 2016. 263p.
- 45.Lebedev S. Scientific Knowledge: the Demarcation Problem. European Journal of Philosophical Research. 2016. Vol. 5, Is. 1. P. 27–35.
- 46.Lerner K. L. Scientific Thought: In Context . N.-Y. ; L. : Gale, 2019. 1468 p.
- 47.Lewens T. The meaning of science: an introduction to the philosophy of science. N.-Y. : Basic Books, 2019. 176 p.
- 48.Leydesdorff L. The Communication of Meaning in Social Systems. Systems Research and Behavioral Science. 2019. No 1. P. 109–117.
- 49.Nicolescu B. Methodology of transdisciplinarity. World Futures. 2017. Vol. 70. No. 3–4. P. 186–199.
- 50.Wagenknecht S. Empirical Philosophy of Science: Introducing Qualitative Methods into Philosophy of Science. Empirical Philosophy of Science. N.-Y.: Springer International Publishing, 2019. P. 1–10.
- 51.Stanford Encyclopedia of Philosophy. [Electronic resources]. Access mode: <https://plato.stanford.edu>